

III. Село моє рідне Село над річкою Унява

Село! І серце одпочине.
Село на нашій Україні —
Неначе писанка село,
Зеленим гаєм поросло.
Цвінуть сади; біліють хати...

Т. Г. Шевченко «Княжна»

1. Мальовнича Прикарпатська рівнина широкою смугою (в 30-40 км) простягається від міста Надвірна аж до річки Дністер. Вся ця місцевість густо порізана великою кількістю більших чи менших річок і потоків, які в'юнкою бистрою течією біжать у напрямі Дністра. Загалом усі вони лагідні і спокійні, але навесні, коли тануть сніги і лід, ці потоки набувають грізного вигляду. Особливо небезпечними є Бистриці — Надвірнянська і Солотвинська та ріка Ворона.

На такій мальовничій місцевості, між лісами, лугами і полями, знаходиться чимало сіл і містечок. Одним із них є село Братківці. Воно розкинулося на лівому березі річки Унява, за 14 км від обласного центру м. Івано-Франківська та за 20 км від райцентру м. Тисмениці. Відстань від Братковець до Києва: залізницею близько 700 км., шосейними шляхами 600 км. Село Братківці знаходиться на пограниччі етнічного регіону Покуття. Центр села знаходиться на висоті близько 295 м над рівнем моря. Схил території села становить з півдня на північ 30 м, а із заходу на схід 5 м. Його географічні координати на картах: 48°49' пн.ш. і 24°43' сх.д. Площа Братковець 16,6 кв. км, що становить 0,1 відсотка від території області. Якщо порівняти площу села з карликовими державами, то вона виявляється у чотири рази меншою від Сан-Марино (61 кв. км) і в дев'ять разів більшою від Монако (1,9 кв. км). За обрисами територія села нагадує прямокутник з трикутником, витягнутим з півночі на південь. Протяжність з півночі на південь сягає до 9 км, зі сходу на захід — до 4 км. Воно межує із селами: Марківці (на північному сході), Липівка (на сході), Камінна (на півдні), Тисменичани (на південному заході), Березівка (на заході), Черніїв (на північному заході).

Нині в селі проживає 2339 осіб, з них 1096 чол. і 1243 жін.

В школі працює 33 вчителі, навчається 387 учнів.

***

2. Сельбище (власне поселення) складається із 702 селянських

дворів, які розташовані вздовж вулиць з орієнтацією жител на південь («на літо», «до сонця»). Сельбище Братківці складається з таких основних вулиць: Андрусівка, Королева, Вуніва, Петрикова, Новий Світ, Городок, які мають напрям «північ-південь» та поперечних, з напрямом «схід-захід» — Копані, Горбатюкова (правильніше Горбатюкова) і присілка Горі у південній частині села, який останнім часом внаслідок інтенсивної забудови зливається з селом. Братківці ще мали хутірць Грицівка, який ліквідували у перші роки колективізації, а його мешканців примусово переселили в село. Тепер на місці того хутірця виникло дачне поселення.

Друге дачне поселення виникло на південно-західній околиці села (за залізницею).

Ще у кінці XIX — на початку XX ст. у селі існували селянські двори, які займали велику територію. Так, наприклад, двір Получків охоплював землі вздовж правої частини вулиці Горбатюкової від центру села аж до річки Унява (згодом поділилося на три окремі господарства), двір Белеїв простягався по лівому боці вулиці Андрусівка від центру села до Шкільної вулиці (розділився на три, а тепер на чотири господарства), а двір Логиних сягав від Шкільної до перехрестя на вулиці Андрусівка і Петрикова (поділився на п'ять господарств).

Центром села у Галичині традиційно вважалася територія поблизу церкви та резиденції священика, або громадського будинку, управи. В Братківцях таким центром був майдан біля сільської корчми, на якому в другій половині 30-х років XX ст. побудували Народний Дім (читальню).

Деякі назви вулиць у с. Братківцях пов'язані з прізвищами або прізвицькими родин, які проживали на них. Так, наприклад, назва вулиці Андрусівка походить від прізвища Андрусів

Капличка, яка стояла на розі вулиць Головної та Петрикової — дар Віїта Федора Варишка

Хрест-фігура на вулиці Андрусівка.

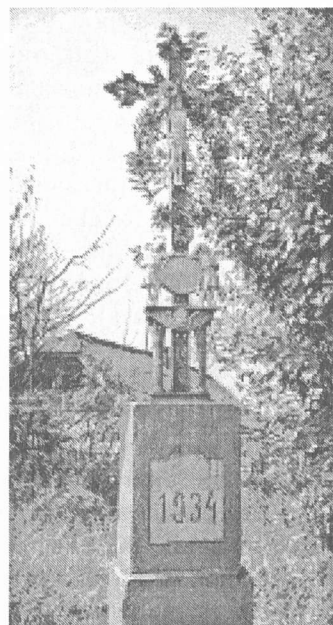
Петро Варишко та Євдокія Волосянко-Варишко

— Андрусяк (донедавна говорили, наприклад, Никола Андрусів, що жив на цій вулиці). Назва вулиці Королева походить від прізвища Королюк. Третя жінка Івана Красницького, який для громади села відпродав у 1912 р. хату-читальню, Марія (1887 р.н.) походила з родини Якова Королюка і Ганни Олексюк. Тому Микола Олексюк (теж 1887 р.н.), який мав прізвисько Никола Королів, мав певне відношення до прізвища Королюк та назви вулиці. Назва вулиці Петрикова походить від прізвиська Петриків, тобто Петрів (наприклад, говорили Федь Петриків). Назва вулиці Копані — від прізвиська Копанський (говорили Штефан Копанський). Назва вулиці Горбатюкова (тепер Горбатькова) — від прізвиська Горбатюк (говорили Іван Горбатюк). Назва вулиці Вуніва походить від назви річки Уніва (Вуніва). Назву Новий Світ пов'язують із першими емігрантами до Америки (до Нового Світу). Назву Хутір Горі дістав присілок, що знаходився у верхній (горішній) частині села. В радянський час виникли назви вулиць в Пригородку, на Будові (Бамі).

За Австрії село охоронялося двома рогатками. Одна була біля роздоріжжя Копані та дороги на Чернівці (біля Зорусі), друга — за мостом, на роздоріжжі Ляцьке-Камінне (біля Сабіни). Громада стежила за тими, хто входив або виходив із села.

— Андрусяк (донедавна говорили, наприклад, Никола Андрусів, що жив на цій вулиці). Назва вулиці Королева походить від прізвища Королюк. Третя жінка Івана Красницького, який для громади села відпродав у 1912 р. хату-читальню, Марія (1887 р.н.) походила з родини Якова Королюка і Ганни Олексюк. Тому Микола Олексюк (теж 1887 р.н.), який мав прізвисько Никола Королів, мав певне відношення до прізвища Королюк та назви вулиці. Назва вулиці Петрикова походить від прізвиська Петриків, тобто Петрів (наприклад, говорили Федь Петриків). Назва вулиці Копані — від прізвиська Копанський (говорили Штефан Копанський). Назва вулиці Горбатюкова (тепер Горбатькова) — від прізвиська Горбатюк (говорили Іван Горбатюк). Назва вулиці Вуніва походить від назви річки Уніва (Вуніва). Назву Новий Світ пов'язують із першими емігрантами до Америки (до Нового Світу). Назву Хутір Горі дістав присілок, що знаходився у верхній (горішній) частині села. В радянський час виникли назви вулиць в Пригородку, на Будові (Бамі).

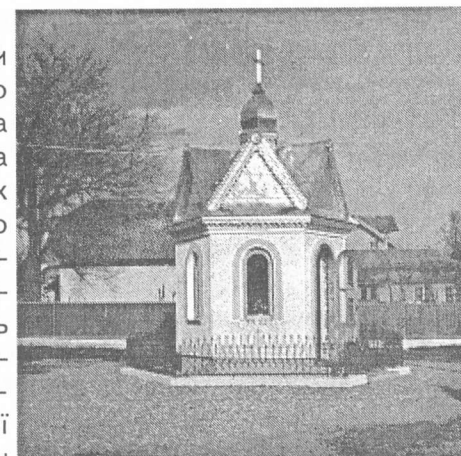
(говорили Штефан Копанський). Назва вулиці Горбатюкова (тепер Горбатькова) — від прізвиська Горбатюк (говорили Іван Горбатюк). Назва вулиці Вуніва походить від назви річки Уніва (Вуніва). Назву Новий Світ пов'язують із першими емігрантами до Америки (до Нового Світу). Назву Хутір Горі дістав присілок, що знаходився у верхній (горішній) частині села. В радянський час виникли назви вулиць в Пригородку, на Будові (Бамі).

Пам'ятний хрест на вулиці Вуніва встановлений Іваном Данилишином

***

3. Окремі заможні родини офірували хрести-фігури за те, що їм щасливо велося в родині та на господарстві, або як покуту за вчинені раніше гріхи. В селі їх встановили: в'їт Федір Варишко на Головній вулиці біля Петрикової — капличку (зараз зберігається біля церкви); Василь Процюк («Васильчик») на головній вулиці (за цвинтарем) — хрест-фігуру (в час атеїзму її повністю знищено); два брати Іван і Микита Ільків («Галасюки») на вулиці Андрусівка, що навпроти вулички, яка єднає її з вулицею Петрикова, — хрест-фігуру (теж зберігається на церковному подвір'ї); багатий господар Іван Данилишин на розі вулиць Вуніва-Головна — хрест (1934 р.), який не зазнав руйнації. Тепер на вулиці Андрусівка на тому місці, де стояв хрест-фігура, родина Василя Данилюка на честь подяки побудувала величну капличку.

Капличка побудована родиною Василя Данилюка на вулиці Андрусівка. Освячена 27 листопада 2002 р.

***

4. З півдня на північ по східній околиці села протікає річка Унява (довжина 25 км) — ліва притока Ворони, а по західній околиці (у тому ж напрямі) — потічок Раковець. В потічку за Австрії та Польщі працьовиті братковецькі газдині вимочували коноплі, там кишіла сила-силенна раків.

Через село в напрямі з південного сходу на північний захід проходить головна дорога села Липівка-Березівка, яка веде до траси Івано-Франківськ — Надвірна. Північною окраїною села пролягає об'їзна автомагістраль Коломия — Калуш (в об'їзд міст Тисмениця та Івано-Франківськ). По західній частині села пролягає залізниця Івано-Франківськ — Рахів. По північно-східній околиці території села проходить залізниця Івано-Франківськ — Чернівці.

Через територію Братковець (по східній частині) проходять чотири високовольтні лінії електропередач. Крім того, територію села огинають дві газові магістралі високого тиску: «Союз» та Уренгой-

Помари-Ужгород. Більшість земель села раніше були замокрі для орання і годилися для сіножатей та пасовищ. Після меліорації площа орної землі збільшилася. Проте сірі лісові та дерново-підзолисті ґрунти (як правило перенасичені вологою) мало придатні для рільництва. Ліси листяні: дуби, берези, осики, вільхи, кущі малини. У селі ростуть липи, ясени, верби, вільхи, берези. У садах — яблуні, груші, сливи, вишні, черешні, черемха, алича.

Братківці мають 911 га ріллі, 197 га становлять лісові масиви, майже 9 га займають садово-городні наділи іванофранківців (1,5 тисяч дачних ділянок).

Клімат помірно континентальний: з теплим літом і помірно м'якою зимою з відлигами при західних вітрах.

Братківці в легендах, переказах і документах

Коли, ким і як було засновано село? На це питання зараз відповісти однозначно важко, бо годі знайти первинні джерела інформації. Хіба що лише «німі свідки» — могили в урочищах Могилки, Окопи, Острівець, Рудки, Сіножатки, Круги та інші могли б дещо прояснити. Але й вони в час колективізації знищені.

***

1. Про давнину і походження деяких могил села дещо з'ясував археолог професор Ярослав Пастернак, котрий в 1935 р. під час археологічних розкопок знайшов деякі предмети, по яких можна було встановити приблизно їхній вік та походження. Казали, що було знайдено урну з прахом і якусь зброю.

В книжці «Археологічні пам'ятки Прикарпаття і Волині доби бронзи і раннього заліза» знаходимо таке: «На території села виявлено курганний могильник доби пізньої бронзи (XV-XII ст. до н.е.) з трупоспаленням. Поряд знайдено крем'яний відщеп і кераміку». Ця знахідка дозволяє стверджувати, що ця місцевість була заселена ще в сиву давнину.

Топонім урочищ Городищі, Окопи, Могилки, Рудки тощо заставляють робити припущення, що десь тут мусило бути первісне поселення предків братківчан. Переповідають, що в урочищі Острівець був монастир, який згодом «провалився під землю». Навіть стверджували, що кілями (жердинами) намацували монастирські стіни. Імовірніше, Острівець міг бути укріпленою фортецею. Він займав

площу десь до 10 га, був оточений з усіх боків болотистою трясовицею, якою неможливо було перейти. До нього вела тільки одна дорога з боку урочища Окопи.

Поряд з урочищем Острівець знаходяться урочища Окопи, Городищі, Могилки, Рудки. Окопи могли бути оборонним валом з частоколом і ровами з водою, а Городищі — місто або просто городи при монастирі чи фортеці. Рудки — це місце, де добували залізну руду. У примітивних печах руду розплавляли, а потім з неї молотами вибивали шлак і одержували залізо. Через урочище Рудки протікав невеликий потічок з такою ж назвою. Вода в ньому була червоного кольору. Письменник Роман Федорів у своїх творах згадував, що в цій місцевості мешканці села знаходили старовинні вироби із заліза.

На Прокоповому Куті, що навпроти Рудок через річку Унява, був невеликий клаптик землі. Цей клаптик господар Федорів Василь Прокопович не міг розорати кіньми, бо коні ставали «дибки». Казали, що на тому місці раніше стояла церква. А той клаптик землі — це місце престолу. Його розорали вже за колгоспу. Ця розповідь видається правдоподібною, якщо врахувати, що в часи набігів татар на галицькі землі, зокрема на Покуття, церкви будували на узліссі, щоб не було видно з села.

Могилки — місцевість, на якій виднілися до сотні малих могил. Серед них виділялись три великі, які зберігалися до колективізації. Ще за Австрії на цій місцевості знаходили гірські тесані камені.

В 1953 р. бригадир тракторної бригади розорав ці останні могили. За розповіддю П.Ю. Андрусика, який на той час був помічником тракториста, бригадир виорав з могил велику кількість людських кісток і дві шаблі. При спробі витягти шаблі з піхов останні розсипалися, а оголені леза блищали, що свідчило про добре їх збереження. Шаблі були настільки великі, що бригадир, людина міцної тілобудови, ледве ними розмахував. Ці шаблі забрали два уповноважені від МТС, за чією вказівкою могили розорювалися.

Ще дві чи три могили були під лісом на Кругах. На сіножатях був ще один курган. На нього говорили «Николи Королевого горб». Серед старожилів панувала думка, що колись тут, ще за татаро-монгольської навали чи татаро-турецьких набігів, відбувся великий бій.

***

2. За народним переказом, який записав краєзнавець Йосип Карпів, село виникло в XIII ст., а назва Братківці походить від слова «брат»

— двох братів — Якова і Хоми, які нібито, втікаючи від чужоземних орд, першими поселилися на цій території і заснували село. За переказами односельчан-старожилів, ці брати мали прізвище Варишко. Цією думкою поділилася жителька села Олена Іванівна Васишин (1919 р.н.) — теж з родини Варишко. Дехто вважає, що вона говорила про родину Варишків на призвісько «Фраси», яка була досить великою в селі. Але Олена, мабуть, мала на увазі родину своїх прапрадідів, які з незапам'ятних часів живуть на вулиці Горбатькова, а це є вуличне прізвисько її родини. В реєстраційній книжці (Книга душ. — 1900 р.) під номером 2 записано дві родини Варишко: Іван Миколайович і Петро Миколайович. До речі, під номером 1 записано прізвище єврея Урмана — корчмаря).

На думку краєзнавця Романа Процака, назва «Братківці» у посесійній формі множини вказує, що заселяли його вихідці із с. Братковичі, що на Львівщині. Але ця версія видається малоюмовірною.

***

3. Чим могла привабити перших поселенців територія сучасного села? Перших поселенців привабляли сюди багністі, заболочені, важкодоступні його околиці, а також довколишні мішані й хвойні ліси. Вони створювали природний захист від татаро-монгольських, а згодом від татаро-турецьких нападників.

Мабуть, жителі села знали якісь потаємні безпечні стежки, які вели до криївки, сховищ, до лісу.

Жили перші поселенці в основному за рахунок рибальства, ловлі болотяної птиці та полювання на звірів, збирання плодів диких рослин і грибів, бортництва. Згодом вони стали займатися тваринництвом і землеробством. Розводили жителі велику рогату худобу, овець, кіз, птицю, а висівали просо, овес, ячмінь, жито, льон. При обробці землі використовували дерев'яне рало, а як тяглову силу робочу худобу — волів.

А ще старожили розказували про те, що братковецька громада у Карпатських горах (біля Рафаліва, нині Бистриця) мала свою полонину, на якій випасалися вівці і воли. Ця полонина рятувала братківчан від голоду в часи татаро-турецьких нападів. Чи правдива ця розповідь, важко сказати, бо немає ніяких документів. Не знаємо, як братковецька громада втратила цю полонину. Чи нею заволодів пан, чи громада продала на деякі громадські потреби, наприклад, на кошти для будівництва церкви, школи тощо. Про те, що така полонина

під назвою «Братківська» існує, братковецькі газди мали можливість переконатися в 1946-1947 рр., коли їх радянська влада «командирувала» на вивезення лісу з цього лісництва для Всесоюзної кочегарки — Донбасу. З історії с. Липівки (Ігор Любчик. «Через роки і доли») дізнаємось, що власником панського двору у с. Ляцьке кінця ХІХ — початку ХХ ст. був Юстин Малецький — син священника із с. Рафайлів (нині с. Бистриця Надвірнянського району). Це мене спонукало задуматися: чи не могла родина Малецьких викупити у братковецької громади полонину в с. Рафайлів? (якщо братківчани її мали). Бо чого б тоді Юстин Малецький дарував золоту чашу для братковецької церкви? (за розповіддю Андрусая П.Ю.).

Ось відомості про село Братківці, фіксовані у «шматизмах» і фондах Івано-Франківського обласного архіву

В різні часи наше село належало до різних адміністративно-територіальних формувань:

— 1832 року село належало до циркулу Станиславів, домінії Камінне;

— з 1854 року до Станиславівського округу, Тисменицького повіту, Станиславівського окружного суду;

— 1858 р. в Братківцях Станиславівського округу Тисменицького повіту була парохіальна школа. Населення 996 жителів. Більша майнова власність належала Якову Глуховському;

— 1871 р. в Братківцях Тлумацького повіту була школа, населення 1001 особа, у т.ч. два римо-католики;

— 1887 р. в с. Братківцях Тлумацького повіту була державна школа, дітей греко-католиків шкільного віку — 103;

— 1895 р. в с. Братківцях Станіславського повіту була однокласна школа;

— 1914 р. в с. Братківцях Станіславського повіту була двокласна школа;

— 1918 р. село входило до Товмацького повіту.

Дані про населення с. Братківці від 30 вересня 1921 року. Будинків 289; населення 1460; (чол. 693, жін. 767), римо-католиків 50, греко-католиків 1386, євреїв 24, поляків 50, німців 5.

Загальна площа 16,61 кв. км, земельних ужитків 13,87 кв. км, орної землі 11,47 кв. км.

1926/1927 р.р. в с. Братківцях Станіславського повіту Станіславського округу проживало 1460 чол., був кожаний завод (грабарня).

1931 р. було 376 будинків, населення 1895 чол. За 10 років (1921-1931 р.р.) населення села зросло на 435 чоловік.

З 1934 р. с. Братківці належало до Черніївської гміни.

Динаміка чисельності населення Братківців

Рік	1858	1871	1886	1891	1892	1899	1900	1903	1905	1906	1910	1912	1921	1930	1931	1935
к-ть меш.	996	1001	1025	1049	1071	1120	1126	1160	1181	1222	1296	1464	1460	1474	1895	1904

Як бачимо, з роками збільшувалась кількість жителів села. Для збільшення вдвічі населення знадобилось аж 77 років! (1858-1935).

Відповідно розбудовувалося село, ставало все більше обжитих дворів. Наприклад, в 1921 році нараховувалось 289 будинків, а через десять років їх число зросло до 376.

І тільки в часи німецької окупації кількісний склад населення зазнав деяких змін.

Частина молоді була вивезена до Німеччини, частину німці розстріляли у селі, деякі вступили до лав Української Повстанської Армії (УПА).

Починаючи з 1944 року, багато жителів села було засуджено за участь в УПА або зв'язок з нею, а їх родини вивезено до Сибіру чи в інші місця заслання колишнього СРСР. Однією з причин зменшення чисельності населення Братківців у 70-80-х роках ХХ ст. був масовий виїзд молоді до міст на навчання та роботу.

З 1939 року по 1941 рік село належало до Лисецького району, з 1941 року по 1944 рік до Станіславівського староства, з 1944 року до Лисецького району, з 1963 року — до Богородчанського, Тлумацького, Івано-Франківського, а тепер Тисменицького районів.

1886 р.

Братковець, С. Пар. Ц. св. Параскевіи, отд. оть катедр. 10 к., дерев. и благ. 1846. Метрики мае оть р. 1770. Домъ пар. дерев., выст. р. 1886. Патронъ: П.Т. Наслідники Якова Глуховского.

Парохъ: Володимир Козоровский, род. 1853, рук. 1876, инст. 1875, ж. Число душъ гр.-кат. 1025.

Дотація пар.: орн. поля 21 мор., сінож. 71 мор. Додатковъ 250 злр. 52 кр. а.в.

Пов. Стар. Товмачъ, поч. Тисьмениця.

1888 р.

Те саме, що в 1886 р.

Число душ гр.-кат. 1025. Школа етатова. Дітей шкільного віку 115.

1891 р.

Братковець, (Bratkowce) С. Пар. Ц. св. Параскевіи, отд. оть катедр. 10 к., дерев., выст. и благ. р. 1846. Метрики мае оть р. 1770. Домъ пар. дерев., выст. р. 1886.

Патронъ: П.Т. Наслідники Якова Глуховского.

Парохъ: Пр. О. Теодоръ Грицына, род. 1826, рук. 1852, инст. 1888, жен.

Число душъ гр.-кат. 1049.

Школа етат. сист. Дътей гр.-кат. въ віку шк. 126.

Дотація пар.: орн. поля 21 мор., сінож. 71 мор. Додатовъ конгр. 373 злр. 56 кр. а.в.

Ц. к. Староство и почта: Станиславовъ.

1892 р.

Братковець, (Bratkowce) С. Пар. Ц. св. Параскевіи.

Патронъ: П.Т. Наслідника Якова Глуховского.

Парохъ: Пр. О. Теодоръ Грицына, род. 1826, рук. 1852, инст. 1888, жен.

Число душъ гр.-кат. 1063, обр. лат. 12, жид. 30.

Школа етат. сист.

Дотація пар.: орн. поля 21 мор., сінож. 71 мор. Додатокъ конгр. 373 злр. 56 кр. а.в.

Ц. к. Староство и почта: Станиславовъ.

1894 р.

Братковець, (Brankowce) С. Пар. Ц. св. Параскевіи.

Патронъ: П.Т. Наслідники Якова Глуховского.

Парохъ: Пр. О. Теодоръ Грыцына, род. 1826, рук. 1852, инст. 1888, жен.

Число душъ гр.-кат. 1071.

Школа етат. сист.

Дотація пар., орн. поля 21 мор. 724 саж., сінож. 91 мор.

Додатокъ конгр. 471 злр. 56 кр.

Ц. к. Староство и почта Станиславовъ.

1898 р.

Братківці. Церква св. Параскевії. Патрон: Богдан Богосевич. Парох

о. Михайло Вальницький, род. 1859, рукоп. 1883, число душ гр.-кат. 1110.

1899 р.

Число душ гр.-кат. 1120, лат. 18, жидів 29.

1900 р.

Вицедеканъ:

Всч. О. Михаилъ Вальницькій, префектъ касы деканальной вдовъ и сиротъ, Ординар, комисаръ въ справахъ сервитутовыхъ, парохъ въ Братковцяхъ, съ отзн. крылош.

Братковецъ (Bratkowce). Село. Пар. Церк. св. Параскевіи, вист. 1846 р.

Патронъ: П.Т. Богданъ Богосевичъ.

Парохъ: Всч. О. Михаилъ Вальницькій, род. 1859, рукоп. 1883, жен., якъ выше.

Число душъ гр.-кат. 1126, лат. 18, жид. 29.

Школа етат. сист.

Дотація пароха: орного поля 21 морг. 724 кв. сяжн., сінож. 91 морг.

Додатокъ конгр. 471 злр. 56 кр.

Ц. к. Староство, Судъ, Урядъ податковий и почта Станиславовъ, стація тель. и желізн. Браковць.

1903 р.

Патрон: П.Т. Богданъ Богосевич. Парох: о. Григорій Боднарук.

Число душ гр.-кат. 1160. Школа однокласна.

1905 р.

Братківці. Село. Пар. церква св. Параскевії, вист. 1846 р., дерев'яна. Патрон: Богданъ Богосевич. Парох: Пр. о. Григорій Боднарук, род. 1866, рук. 1892, інст. 1902, жен. Число душ гр.-кат. 1181, лат. 18, жид. 29. Школа етат. сист. 1 кл.

Дотація пароха: ораного поля 21 морг 274 сяжн., сінож. 91 морг. Додаток конгр. 984 К., процент від цінних паперів 60 К 56 Г., подат. 81 К 20 Г.

Ц.к. староство, суд. Уряд податковий і почта Станиславів, станція, тел. і желізн. Братковцы.

1906 р.

Гром. каса позичкова, читальня «Просвіта», членів 15, голова Іван Краснецький, господар. При церкві братство тверезості.

1907 р.

Число душ гр.-кат. 1222.

біб. о І. Костюк.

1910 р.

Братковць. Село. Пар. Церк. св. Параскевіи, выставл. 1846 р., дерев.

Патронъ: П.Т. Богданъ Богосевичъ.

Парохъ: Всч. О. Григорій Боднарукъ, род. 1866, рукоп. 1892, інст. 1902, жен.

Число душъ гр.-кат. 1296, лат. 18, жид. 29.

Школа етат. сист. 1-клас., языкъ выкладовый рускій. Громадска каса позичкова. Читальня Просвіты. Читальня им. Качковского. Товариство «Січъ». При церкві брацтво тверезости.

Дотація пароха: орного поля 26 морг., сіножати 62 морг., пасовиска 19 морг., ліса 5 морговъ. Додатокъ конгр. 984 К., % водъ ціннихъ паперовъ 60 К. 56 г., 2 фундація богосл. им. Кісілевскихъ на 440 К., зъ того % 17 К. 60 г. фундація богосл. им. Якова Качуръ 2 морги 1264 кв. сяжн. поля, податокъ 81 К. 20 Г.

Ц. к. Староство, Судъ, Урядъ податковий и почта Станиславовъ, стація тель. и желізн. Братковць 2 кльм.

1912 р.

Братковць. Село. Пар. Церк. св. Параскевіи, выставл. 1846 р., дерев.

Властитель: Израилить:

Парохъ: Всч. О. Григорій Боднарукъ, род. 1866, рук. 1892, інст. 1902, жен.

Число душъ гр.-кат. 1464, лат. 79, жид. 30.

Школа етат. сист. 2-клас., языкъ выкладовый рускій. При церквѣ брацтво тверезости.

Дотація пароха: орного поля 26 морг., сіножати 62 морг., пасовиска 19 морг, льса 5 моргівъ. Додатокъ конгр. 984 К., % водъ ціннихъ паперовъ 60 К. 56 Г., 2 фундація богосл. им. Кісілевскихъ на 440 К., зъ того % 17 К. 60 Г. фундація богосл. им. Якова Качуръ 2 морги 1264 кв. сяжн. поля, податокъ 81 К. 20 Г.

Ц.к. Староство, Судъ, Урядъ податковий и почта Станиславовъ, стація тель. и желізн. Братковць 2 кльм.

1930 р.

Братківці. Село. Парохія. Церков св. Параскевії, дерев'яна, вистроєна 1846 р. — Патрон — Распарцельовано, Парох: о. Григорій Боднарук, род. 1866, рукопокладен 1892, інст. 1902, жен. Число душ 1474, лат. 6 родин, жид. 3 родини. Школа етатова, сист.

3-клясова, руска. Братство тверезости. Воєвод. Станіславів, Староство, суд, каса скарб. і почта Станіславів, телег. і жел., Братківці 2 км.

1935 р.

Братківці. Село. Парохія. Церков св. Параскевії, дер., вист. 1846. — Патрон: Розпарцельовано. — Парох: о. Григорій Боднарук, род. 1866., рукоп. 1892, інст. 1902, жен. — Ч. д. гр.-кат. 1904, лат. 7, жид. 4 родини, євангеликів 1 родина. — Школа етатова систем., 4-клясова, мова викладова українська. Брацтво тверезости. — Воєвод. Станіславів, Староство, Суд. Каса скарб. і почта Станіславів, тел. і зал. Братківці 2 км.

1995 р.

Братківці. П-хія Св. муч. Параскеви, 1846. Гр.-кат. 2070. Парох о. Володимир Дорош, нар. 1941, рук. 1990.

Літературна замальовка про зародження села Братківці

1. Із Поділля, рятуючись від постійних набігів татар, вирушили до Карпат, щоб знайти собі нове місце для життя, два брати Яків і Хома. То були єдині молоді чоловіки з кількох родин, яким вдалося вціліти після останнього набігу завойовників. Продираючись через густі лісові хащі, обминаючи непрохідні дебрі і трясовини, прямували брати до нових, необжитих місць, щоб у недоступних для ворогів краях підшукати місце, де могли б згодом осісти разом із сім'ями і вцілілими односельцями.

Уже багато пройдено доріг. Уже не один раз, вибиваючись із сил, вони хотіли зупинитися і осісти, але якась невідома сила направляла їх, не могли брати дійти згоди: одному місцина подобалась, а іншому — ні.

І ось одного погожого дня, коли вдалині уже виднілися засніжені верхів'я Карпатських гір, натрапили Яків і Хома на неглибоку річку, яку досить легко вдалось подолати, і опинилися на великій галявині, де паслися олені, лосі, козулі. Тварини спокійно почувалися тут, тільки попіднімали голови і вдивлялися: хто це посмів порушити їх спокій? Можливо, вони вперше побачили людей і не знали, чого можна чекати від них. Брати прямували до середини галявини, де одиноко ріс розлогий кущ калини, а з-під коріння його пробивалось джерело. Чоловіки зупинилися, вирішили перепочити і одночасно трохи

перекусити. Спробували воду з чистого джерела і зрозуміли, чому до цієї природної криниці приходять на водопій звірі, незважаючи на те, що поряд річка. Вода ніби поновила сили братів, і вирішили вони оглянути місцину, яка їм починала подобатись.

Залишивши свої клунки, попрямували брати вздовж струмка, який починався з цього джерела, і невдовзі зупинилися на березі невеликого озера, береги якого поросли високим очеретом, а на водяній поверхні спокійно плавали качки, гуси. Вода озера ніби шуміла, придивились чоловіки — і очам не повірили: там плавала неймовірна кількість риб, а біля верболозів водилися ще й раки. Раз по раз натрапляли чоловіки на пташині гнізда.

Йдучи буйним весняним різнотрав'ям, брати звернули увагу, що тут безліч корисних і помічних рослин і трав, а деякі, красиві й досі не бачені ними, чарували їх своєю красою. Обминувши озеро, натрапили на болото, а там — рохкає, розлягшись у болоті, ціле стадо диких свиней. Побачивши незнайомі створіння, свині з вереском кинулись до лісу, який постав густою стіною зовсім недалеко.

Неймовірний вереск диких свиней розбудив це «сонне царство», цей, як здалося братам, «земний рай». Невдовзі все почало затихати, а Яків та Хома ще довго стояли як зачаровані. І, навіть не перемовляючись, вирішили: ми залишаємось тут, і ніякі негаразди та сварки ніколи не запанують над цим краєм!

Вирішили оселитись поряд з кущем калини в самому центрі галявини. Перехрестившись до сонця, Яків і Хома взялися за побудову куреня. Старший брат Яків пішов у ліс за кіллям та жердинами, а молодший Хома — жати очерет. Разом надерли лика з верболозів, нарубали зарінки та ліщини. Впорались швидко, бо в обох були сокири, проте жалкували, що взяли тільки один серп і один рискаль.

Ще далеко до вечора, а курінь, окопаний ровом, вже красувався поруч з кущем калини. В середині куреня встановили настил для спання, жердку для одягу. Неподалік розвели вогонь, напекли риби, раків і качиних яєць. При вечері старший брат згадав, що сьогодні святого Юрія. Тому з юрчиків й іванів головатих сплели великий вінок і, як священний оберіг, почепили його над входом до куреня. Щиросердно помолившись Богові за щасливий день, брати вперше міцно заснули після кількадечних поневірянь.

Вогнище горіло як день, так і ніч, щоб не тільки зберегти вогонь, але й для відлякування хижих звірів.

В наступні дні брати займалися виготовленням начиння — мисок,